

آسیب شناسی و راهکارهای ارتقاء سیاستگذاری تامین اجتماعی در ایران (۱۳۹۶-۱۳۷۶)

ماشالله حیدرپور^۱ و بختیار ملکی^۲

۱- استادیار و عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد قم (نویسنده مسئول)

۲- کارشناس تامین اجتماعی، دانشجوی دکتری، سیاستگذاری عمومی دانشگاه آزاد اسلامی واحد قم bm_toolabi@yahoo.com

چکیده

در مجموعه سیاستگذاری، اقتدار عمومی سیاستهای رفاهی اگر نه به عنوان بالاترین یا اولین مقوله مهم، بلکه جا دارد که از آن به عنوان با اهمیت ترین حوزه ای که تقریباً کل جمعیت یک کشور را تحت تاثیر قرار می دهد نامبرد. قاعدتاً از اینروست که در نگاه اتحادیه بین المللی تامین اجتماعی «ISSA» که ایران نیز عضو آن است تصریح شده است که تحقق عدالت اجتماعی بدون تامین اجتماعی میسر نخواهد بود. همچنین شاخص ترین تعریف از تامین اجتماعی، تعریفی است که توسط سازمان بین المللی کار «ILO» ارائه شده است. بر اساس این تعریف «تامین اجتماعی حمایت هایی است که جامعه در مقابل پریشانیهای اقتصادی و اجتماعی پدید آمده به واسطه قطع یا کاهش درآمد بر اثر سالمندی، از کار افتادگی، فوت، بیکاری، بیماری، بارداری و همچنین جبران هزینه های درمانی و نگهداری به اعضای خود ارائه می دهد.» مقوله رفاه و سیاستگذاریهای رفاهی در کانون تصمیمات خرد و کلان مربوط به توسعه پایدار کشورهای تعریف می گردند. در اهمیت رفاه و تامین اجتماعی گفته شده است که اینها هدف توسعه نیستند بلکه خود توسعه محسوب می شوند. یعنی دولت و جامعه ای را می توانیم توسعه یافته بدانیم که سطح حداقل (یا متناسب) زندگی را از جهات مسکن، آموزش، تغذیه و بهداشت و درمان برای یکایک مردم کشورش فراهم کرده باشد. لذا برای سنجش و ارزیابی میزان موفقیت یا عدم موفقیت سیاستگذاری در حوزه رفاهی (تامین اجتماعی توسعه گرا) نیازمندنگاهی همه جانبه منصفانه و واقع بینانه هستیم، نگاهی که در چارچوب آسیب شناسی نقاط قوت و ضعف سیاستگذاریها بدست آید. هدف این نوشتار بررسی مهمترین آسیب های سیاستگذاری رفاهی در جمهوری اسلامی ایران با محوریت بیمه های اجتماعی است که با استفاده از تجزیه و تحلیل اطلاعات جمع آوری شده به روش کتابخانه ای صورت گرفته و از روش توصیفی - تحلیلی برای بررسی یافته ها بهره برده است. اطلاعات به دست آمده نشان می دهد که مباحث اصلی مرتبط با بیمه های اجتماعی با مشکلات عدیده ای در حوزه های ساختاری، اهداف، امکانات، سازوکارهای تصمیم گیری و تصمیم سازی و... مواجه است.

واژه های کلیدی: آسیب شناسی، بیمه اجتماعی، اتحادیه بین المللی کار، سیاستگذاری عمومی، سیاستهای رفاهی